
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β'.

Ἡ ἐλληνικὴ οἰκονομία εἰσέρχεται κατὰ τὸ ἔτος 1947 εἰς κρίσιμον φάσιν. Κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος εἶχε μὲν ἐπιτευχθῇ σχετικὴ νομισματικὴ σταθερότης καὶ γενικώτερον ἡ ἐξισορρόπησις τῆς οἰκονομίας, πλὴν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὸν συνδυασμὸν τριῶν οὐσιωδῶν παραγόντων, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἀκατάβλητον παραγωγικὴν προσπάθειαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν πολυτιμότητην ἑξωθεν οἰκονομικὴν βοήθειαν παρασχεθεῖσαν διὰ τῆς Οὐνρρα ἥτις δαπανᾷ διὰ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 210.000.000 δολάρια καὶ διὰ τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἥτις βαστάζει κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ μέγιστον βάρος τῶν στρατιωτικῶν ἡμῶν δαπανῶν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλεόν εἰς τὴν διάθεσιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πρὸς ἐφοδιασμὸν τῆς χώρας ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ εἰς συνάλλαγμα ἀποθέματος τῆς Τραπεζῆς 112.000.000 δολλαρίων, ἥτοι τοῦ μεγίστου μέρους τῶν εἰς συνάλλαγμα διαθεσίμων αὐτῆς. Κατὰ τὸ 1947 ἡ ἔντασις καὶ ἡ ἀποκορύφωσις τοῦ συμμοριακοῦ ἀγῶνος διασεύει ἐκ θεμελίων τὴν παραγωγικὴν προσπάθειαν τῆς χώρας, τὸ ἔργον τῆς Οὐνρρα τερματίζεται, ἡ Μεγάλη Βρετανία δηλώνει ἀδυναμίαν συνεχίσεως τῆς παροχῆς τῆς πολυτίμου βοηθείας αὐτῆς, τὸ εἰς συνάλλαγμα διαθέσιμον ἀπόθεμα τῆς Τραπεζῆς ἔχει σχεδὸν ἐξαντληθῇ.

Αἱ ἄκρως δυσμενεῖς καὶ δραματικαὶ αὐταὶ συνθήκαι καθιστοῦν ἐμφανῆ τὴν ζωτικὴν σημασίαν τῆς ἱστορικῆς χειρονομίας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ὅπως ἔλθουν εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης Ἑλλάδος. Ἦδη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1947 εὗρίσκετο εἰς τὴν χώραν μας πρὸς μελέτην τοῦ ἐλληνικοῦ προβλήματος ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐπιτροπὴ Πόρτερ. Ἡ ἔκθεσις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ὑποδεικνύει τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῇ βάσει προκαθορισμένου προγράμματος, δι' οὗ κυρίως θὰ ἐπετυγχάνετο ἡ σταθεροποίησις τῆς οἰκονομίας, καὶ ἡ ἐπίλυσις τοῦ συναλλαγματικοῦ ἡμῶν προβλήματος διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἐξαγωγῶν, ἀπεδέχετο

δὲ «ὥς πλέον ἐπείγουσαν ἀνάγκην τὴν κατάπαυσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀνωμαλίας καὶ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνευσιν».

Ἀλλὰ πρὶν ἢ τερματίσῃ τὸ ἔργον τῆς ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ὁ Πρόεδρος Τρούμαν τὴν 12ην Μαρτίου 1947 διὰ τοῦ γνωστοῦ διαγγέλματος τοῦ πρὸς τὸ Κογκρέσσον τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐζήτησε τὴν ψήφισιν 400 ἑκατομμυρίων δολλαρίων διὰ βοήθειαν στρατιωτικὴν καὶ οἰκονομικὴν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν. Ψηφισθείσης τελικῶς τῆς βοήθειας ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τὴν 22αν Μαΐου ὁ ὑπ' ἀριθ. 75 σχετικὸς νόμος. Τὴν 20ὴν δὲ Ἰουνίου ἡ Ἀμερικανικὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὑπέγραψαν συμφωνίαν περὶ τῶν ὅρων καὶ τοῦ τρόπου παροχῆς τῆς βοήθειας καὶ περὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς βοήθειας πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τὴν Ἑλλάδα διετέθη συνολικῶς τὸ ποσὸν τῶν \$ 300.000.000, τοῦ ὁποῦ ἀπεφασίσθη τὴν 30ὴν Ἰουλίου 1947 ἡ ἐξῆς κατανομή: 149.000.000 διὰ στρατιωτικὰς δαπάνας, 146.500.000 \$ δι' οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν—ἐκ τῶν ὁποίων \$ 50 000 000 δι' ἔργα ἀνασυγκροτήσεως—καὶ 4.500.000 \$ δι' ἔξοδα διαχειρίσεως. Ἐν τούτοις μόλις κατὰ τὸ τελευταῖον τρίμηνον τοῦ 1947 ἤρχισαν καταφθάνοντα εἰς σημαντικὰς ποσότητας ἐφόδια τρεχούσης χρήσεως ἐκ τοῦ προγράμματος τῆς Ἀποστολῆς Βοήθειας, διότι κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1947 ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς χώρας εἰς σῖτον καὶ ἄλλα βασικὰ εἶδη διενηργεῖτο ἐκ τῶν πιστώσεων τῆς ἀμερικανικῆς μεταουννερικῆς περιθάλψεως, ἥτις ἀνῆλθεν εἰς 29 ἑκατομμύρια δολλάρια περίπου καὶ ἐκ πιστώσεων 35.600.000 \$ ἀνοίγεισθων κατὰ τὸ 1946 ἐκ συναλλάγματος τῆς Τραπεζῆς, ὧν ἡ ἐκτέλεσις πραγματοποιεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1947.

Ἡ ἔντασις τῆς ἀνωμαλίας κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦ 1947 ἦτο φυσικὸν νὰ συνεπάγῃται καὶ μεγαλυτέρας δαπάνας διὰ τὰς ἐνόπλους δυνάμεις. Ὡς ἐκ τούτου κατέστη ἀναγκαῖον νὰ περικοποῦν τὰ κονδύλια τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως κατὰ \$ 23.000.000—ἐκ τῶν ὁποίων \$ 11.000.000 ἀφηρέθησαν ἐκ τοῦ προγράμματος ἀνασυγκροτήσεως—καὶ νὰ αὐξηθῇ ἀντιστοίχως τὸ κονδύλιον τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν εἰς \$ 172.000.000.

Ἀφ' ἐτέρου ὅμως κατέστη, λήγοντος τοῦ 1947, φανερόν ὅτι τὰ μειωθέντα ὥς ἄνω ποσὰ δὲν ἐπῆρκουν διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας δι' εἰσαγωγὰς ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Αἱ ἀνάγκαι αὗται εἶχον διογκωθῇ, τόσον λόγῳ τῆς μὴ ἱκανοποιητικῆς ἐσοδείας, ὅσον καὶ λόγῳ τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀνταρσίας ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας—κυριώτερον τῶν ὁποίων ὑπῆρξεν ἡ δημιουργία 500.000 περίπου προσφύγων εὐρισκο-

μένων εἰς ἀπόλυτον ἔνδειαν. Ἐν ὅψει τῆς καταστάσεως αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἐνέκρινεν ὅπως τὰ προοριζόμενα δι' ἀγαθὰ τρεχούσης φύσεως ποσὰ τῆς βοηθείας χρησιμοποιοῦν οὐχὶ μέχρι τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1948, δεδομένου ὅτι ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἀνεμένετο ἡ διάθεσις πιστώσεων ἐκ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ. Κατὰ τὴν 1ην Ἀπριλίου 1948 ἀπέμενον ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως ὑπόλοιπα πρὸς διάθεσιν \$ 25 ἑκατομμ. ἐκ τῶν ὁποίων \$ 14 ἑκατομμ. ἐκ τοῦ κονδυλίου ἀνασυγκροτήσεως καὶ \$ 11 ἑκατομμ. ἐκ τοῦ κονδυλίου κατανάλωτικῶν ἀγαθῶν. Τὰ ποσὰ ταῦτα θὰ προστεθοῦν εἰς τὸ μερίδιον τῆς Ἑλλάδος ἐκ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ πρὸς κάλυψιν τῶν μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην ἀναγκῶν τῆς χώρας. Ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου 1948 ἡ ἀμερικανικὴ βοήθεια πρὸς τὴν Ἑλλάδα θέλει συνεχισθῇ διὰ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, εἰς ὃ μετέσχεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἡ χώρα ἡμῶν. Περὶ τῆς σημασίας τοῦ σχεδίου τούτου διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀνασυγκρότησιν, ὠμιλήσαμεν ἤδη. Εἰδικώτερον ὅσον ἀφορᾷ τὴν χώραν ἡμῶν, αὕτη ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπέστειλεν ἀντιπροσωπεῖαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας (Παρίσιοι Ἰούλιος—Σεπτέμβριος 1947) καὶ ἀφ' ἑτέρου συνέστησεν ἐν Ἑλλάδι εἰδικὴν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Α. Διομήδη ἀποκληθεῖσαν Ἐπιτροπὴν Σχεδίου Μάρσαλ, εἰς ἣν ἀνέθεσε τὴν κατάρτισιν τοῦ πίνακος τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν τετραετὴ περίοδον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τούτου.

Ὁ καταρτισθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης συγκεντρωτικὸς πίναξ τῶν ἀναγκῶν εἰς δολλάρια πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν ἀνασυγκροτήσεως καὶ τῶν ἐλλειμμάτων συντηρήσεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας διὰ τὴν τετραετίαν 1948—1951 ἀναβιβάζει τὰς μὲν δαπάνας ἀνασυγκροτήσεως εἰς 741,4 ἑκατομμ. δολλ., τὸ δὲ ἔλλειμμα δαπανῶν συντηρήσεως εἰς 725,7 ἑκατομμ. δολλ., ἥτοι εἰς γενικὸν σύνολον ἑλληνικῶν ἀναγκῶν κατὰ τὴν ἐν λόγω τετραετίαν 1467 ἑκατομμ. δολλάρια. Βραδύτερον ἀνεθεωρήθησαν οἱ ὡς ἄνω ἀριθμοὶ ἀναπροσαρμοσθέντες εἰς τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ Κογκρέσσου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Β. Ἀμερικῆς περικοπὰς τοῦ συνολικοῦ ποσοῦ τῆς διὰ τὴν Εὐρώπην οἰκονομικῆς βοηθείας. Τοιοῦτοτρόπως περιορίσθησαν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου Μάρσαλ καὶ τῆς Κυβερνήσεως αἱ ἀνάγκαι τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἰς τὸ ποσὸν τῶν 354,5 ἑκατομμ. δολλ. ἥτοι 176,5 ἑκατομμ. διὰ κατανάλωτικὰς ἀνάγκας, 170 ἑκατομμ. διὰ δαπάνας ἀνασυγκροτήσεως καὶ 8 ἑκατομμ. διὰ περίθλαψιν ἀνταρτοπλήκτων. Ἀντὶ ὅμως τοῦ ποσοῦ τούτου ἀνηγγέλη ὅτι ἡ Ἑλλάς θὰ λάβῃ διὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, τὸ προφανῶς τελείως ἀνεπαρκὲς ποσὸν τῶν 106.

400.000 δολλαρίων. Εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο δὲν συμπεριλαμβάνεται ἡ βοήθεια διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας, ἣτις θέλει καλυφθῇ διὰ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον χορηγήσεως ἐκτάκτου βοηθείας πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν. Εὐτυχῶς ἐκ τῶν δοθεισῶν μεταγενεστέρως ἐξηγήσεων ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ προσφάτως ἐπανακάμψαντος ἐξ Ἀμερικῆς ἀρχηγοῦ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς κ. Γκρισγουωλντ προκύπτει ὅτι τὸ ὥς ἄνω ποσὸν θέλει αὐξηθῇ, οὕτως ὥστε νὰ καλυφθῶσιν εἰς ἀξιόλογον ποσοστὸν αἱ ἀνάγκαι τῆς οἰκονομίας κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον. Ἀλλ' οἱ παρατιθέμενοι ἀριθμοὶ δι' ὧν ἐκφράζεται στατιστικῶς τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἑκτασις τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας, ὅσον καὶ ἂν ὁμιλοῦν εὐγλώττως ἐπὶ τῆς σημασίας διὰ τὴν χώραν ἡμῶν τῆς βοηθείας ταύτης, δὲν δίδουσι πλήρη εἰκόνα τῆς ἀμερικανικῆς ἀρωγῆς. Ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐξάρωμεν ἐν προκειμένῳ, εἶναι ἡ συνεχὴς ἐκδήλωσις τοῦ ἀμέσου ἐνδιαφέροντος τῆς μεγάλης ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς, Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς οἰκονομίας αὐτῆς. Ταῦτα λέγοντες οὐδαμῶς παραγνωρίζομεν τὴν οὐσιώδη βασικὴν προϋπόθεσιν ἐξ ἧς ἐξαρτᾶται ἡ ἐκδήλωσις καὶ ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου. Συνίσταται αὕτη εἰς τὴν καταβολὴν ἐκ μέρους ἡμῶν πάσης προσπάθειας, ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ ἀκροτάτου δυνατοῦ ὁρίου πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ σταθεροποίησιν τῆς οἰκονομίας ἡμῶν. Ἀλλ' εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἂν ἀποδείξωμεν ὅτι πληροῦμεν τὴν προϋπόθεσιν ταύτην καὶ πείσωμεν περὶ τούτου δι' ἔργων τὴν μεγάλην σύμμαχον ἡμῶν, θὰ δυνάμεθα, βασίμως νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι θέλει ἀναγνωρισθῇ παρ' αὐτῆς ἡ ἰδιάζουσα θέσις ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ χώρῳ τῆς Ἑλλάδος, μαχομένης σκληρὸν ἀγῶνα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιβιώσεως αὐτῆς. Ἡ ἰδιάζουσα αὕτη θέσις τῆς χώρας ἡμῶν, εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἀναγνωρίζεται καὶ συνεπῶς βασίμως πιστεύομεν, ὅτι δὲν θέλομεν ἐγκαταλειφθῇ εἰς τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἡρωϊκῶς καταβάλλομεν ἐν ἰδρώτι καὶ αἵματι πρὸς ἀνασυγκρότησιν τῆς οἰκονομίας ἡμῶν.

Καὶ ἤδη προβαίνομεν εἰς σύντομον ἀνάλυσιν τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς ἐξελίξεως, τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν καὶ γενικώτερον τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῆς χώρας καὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ ἐξεταζόμενον ἔτος 1947. Εἰς τὸ εἰδικὸν τμήμα τῆς παρούσης ἐκθέσεως ἀναλύονται οἱ κυριώτεροι λογαριασμοὶ ὡς καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρήσεως τοῦ ὑπὸ κρίσιν ὡμῶν ἰσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1947, ἐπακολουθεῖ δὲ ἡ λεπτομερὴς ἀνασκόπησις τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, καὶ ἰδιαιτέρως τῆς παραγωγῆς (γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς), τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν, τῆς ἐργασίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ἀλιείας

τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας, τῶν συγκοινωνιῶν κλπ. Εἰς τὸ παρὸν γενικὸν μέρος τῆς ἐκθέσεως, περιοριζόμεθα εἰς γενικὰς μόνον παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς πορείας τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς πολιτικῆς τῆς Τραπεζῆς· κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν χρονικὴν περίοδον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις τῆς δραχμῆς διωλίσθησε βραδύτατα· μὲν ἀρχικῶς, ταχύτερον δὲ κατὰ τὸ β' ἐξάμηνον τοῦ ἔτους τούτου πρὸς χαμηλότερα ἐπίπεδα, εἰς τρόπον ὥστε κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον τὸ νόμισμα ἡμῶν εἶχεν ἀπολέσει σχεδὸν τὸ 1)3 τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως ἣν εἶχεν εἰς τὸ τέλος τοῦ προηγουμένου ἔτους. Εἰς τὰς γενομένας πρὸ διμήνου ἀνακοινώσεις ἡμῶν πρὸς τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τῇ καταθέσει εἰς αὐτὸ τοῦ Ἰσολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1947 ἀνακοινωθείσας καὶ εἰς τὸν τύπον, ἐδηλώσαμεν σχετικῶς πρὸς τὴν νομισματικὴν κατάστασιν, ὅτι ἡ παρατηρηθεῖσα ὑποτίμησις τῆς δραχμῆς «ἐξόχως ὀδυνηρά, ἐμφανίζει εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν τὴν ἐπικίνδυνον πλευρὰν τοῦ ὅλου οἰκονομικοῦ προβλήματος τῆς χώρας».

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις ἡμῶν ἐκεῖνας, ἀνελύσαμεν ὡς ἀκολούθως τὰ οἰκονομικὰ αἷτια, εἰς ἃ πρωτίστως ὀφείλεται καθ' ἡμᾶς, ἡ σημειωθείσα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἄνοδος τοῦ τιμαρίθμου.

«Τὰ αἷτια ταῦτα εἶναι τὰ ἑξῆς: Κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐσυνεχίσθη ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ δολλαρίου, συνεπεία τῆς ὁποίας αἱ τιμαὶ αὗται ηὔξηθησαν κατὰ 25% ἐν συγκρίσει μὲ τὰς τιμὰς τοῦ προηγουμένου ἔτους εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν. Ἀφ' ἐτέρου αἱ ἐπιβληθεῖσαι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην φορολογίαι ἔσχον ὡς συνέπειαν τὴν αὔξησιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, ὡς καὶ τὴν ἐπίπτωσιν ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τῶν ἐπιβληθέντων ἐμμέσων φόρων. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπίτασις τῆς διεθνοῦς κρίσεως ἐδυσχέρανε τὴν διεθνή ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἡ ἐπίτασις τοῦ συμμοριακοῦ ἀγῶνος εἰς τὴν χώραν ἐδυσχέρανε τὰς μεταφορὰς εἰς τὴν ὕπαιθρον, ὡς καὶ τὴν ἀκώλυτον μεταφορὰν τῶν ἀγαθῶν πρὸς τοὺς τόπους τῆς καταναλώσεως. Ἀπαντες οἱ ὡς ἄνω λόγοι ἐπέδρασαν δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς τῶν ἀγαθῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καὶ συνέβαλον εἰς τὴν ἄνοδον τῶν τιμῶν. Οἱ κυριώτεροι ὁμῶς λόγοι, εἰς οὓς δέον νὰ ἀποδοθῇ ἡ διολίσθησις τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς δραχμῆς, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἐπελθοῦσα κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐπιβράδυνσις τοῦ ρυθμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου ἡ ἀναβολὴ τῆς καθιερώσεως ἀποτελεσματικοῦ συστήματος ἐλέγχου τῶν τιμῶν. Ἡ ἐπιβράδυνσις τῶν εἰσαγωγῶν κατὰ τὸ ἔτος 1947 ὑπῆρξεν ἀναπότρεπτος καὶ ὠφείλετο ἀρχικῶς μὲν εἰς τοὺς ἐπιβληθέντας περιορισμοὺς κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους τούτου πρὸς

διαφύλαξιν τοῦ φθίνοντος συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος τῆς οἰκονομίας, κατὰ τὸ δεύτερον δὲ ἐξάμηνον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς τὴν ἀνάγκην εἰς ἣν εὐρέθη ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ ὅπως μὴ διαθέτῃ εἰς ἀξιόλογον κλίμακα δολλάρια ἐκ τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειας, πρὶν ἢ συσταθῇ ὁ Ὄργανισμός τῆς Διοικήσεως τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, οὗτινος ἡ ἴδρυσις ἐπετεύχθη τὸν Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ ἔτους 1947 διὰ τοῦ Νομ. Διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 480 «περὶ συστάσεως τῆς διοικήσεως τοῦ Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου». Ἦδη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ τρέχοντος ἔτους λειτουργεῖ ὁμαλῶς τὸ καθιερωθὲν σύστημα εἰσαγωγῶν καὶ συνεπῶς θέλει ἐκλείψει ἀσφαλῶς ὁ κυριώτερος καθ' ἡμᾶς λόγος, ὅστις προεκάλεσε τὴν νομισματικὴν διαταραχὴν τῆς ἐξεταζομένης περιόδου. Ἐὰν δὲ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν, ὡς θεωροῦμεν ἐπιβεβλημένον καὶ σκόπιμον, τὸ σύστημα τῆς διανομῆς διὰ δελτίου τῶν βασικῶν εἰδῶν διατροφῆς καὶ ἱματισμοῦ, καταβαλλομένης πάσης προσπάθειας πρὸς ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισιν τῶν συνυφασμένων πρὸς τὸ σύστημα τοῦτο τεχνικῶν δυσχερειῶν, βασίμως θὰ ἔχωμεν τὴν βεβαιότητα ὅτι θέλει ἀποκατασταθῇ ἡ ὁμαλότης τῶν διακυμάνσεων τῶν τιμῶν, ἀποκαθισταμένης τοιουτοτρόπως σχετικῆς σταθερότητος τοῦ νομίσματος ἡμῶν, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν θὰ ᾔτο δυνατόν ἢ ἐπίτευξις τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν ἀνασυγκροτήσεως».

Εἰς τὰς ἀνωτέρω δηλώσεις δὲν παρίσταται, φρονοῦμεν, ἀνάγκη νὰ ἐπιφέρωμεν καὶ σήμερον οὐδεμίαν οὐσιώδη μεταβολήν, καθ' ὅσον τὸ ἔκτοτε διαρρεῦσαν δίμηνον ἐδिकाίωσε τὰς ἀπόψεις ἡμῶν.

Κατὰ τὸ δίμηνον τοῦτο, λόγῳ τῆς ἀποκαταστάσεως ὁμαλωτέρου ρυθμοῦ εἰς τὰς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγὰς ὁ τιμὰριθμος ἐσταθεροποιήθη, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου δὲ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀκολουθεῖ μᾶλλον κατιοῦσαν κατεύθυνσιν.

Ἀλλ' ἐὰν πάντες οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας συμφωνοῦν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν αἰτίων, ἅτινα συνέβαλον εἰς τὴν ἄνοδον τοῦ τιμαρίθμου κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον, δὲν ὑφίσταται ἡ αὐτὴ ὁμογνωμία ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς σημειωθείσης ἐπιδράσεως ἐπὶ τῶν τιμῶν τοῦ ἐτέρου οὐσιώδους συντελεστοῦ τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ἐρευνωμένης ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ταχύτητα αὐτῆς. Ὑπεστηρίχθη τούτέστιν ὅτι ἐπειδὴ ἡ κυκλοφορία ἠκολούθησεν ἀνιοῦσαν κατεύθυνσιν ἀυξηθεῖσα κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1937 κατὰ 81 % ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κυκλοφορίαν τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1946, ἡ σημαντικὴ δὲ αὕτη ἄνοδος ἐγένετο καθ' ἣν περίοδον ἀντιστοίχως ὁ ὄγκος τῶν συναλλαγῶν δὲν θὰ πρέπει νὰ θεωρῇται ἠϋξημένος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπίπεδον αὐτοῦ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1946, προκύπτει ὅτι ἡ τοιαύτη διόγκωσις τῆς κυκλο-

φορίας ὑπῆρξε πληθωρικὴ καὶ ἀπετέλεσε πρωταρχικὸν αἷτιον τῆς σημειωθείσης ἀνόδου τοῦ τιμαρίθμου. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ἀποψις αὕτη ἡ ἀποδίδουσα κυρίως εἰς νομισματικὰ αἷτια τὴν ἐπελθοῦσαν αὕξησιν τῶν τιμῶν εἶνε μονομερὴς, μὴ ἀποτελοῦσα πλήρη ἐξήγησιν τῆς αὐξήσεως ταύτης, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ ἀκολουθηθεῖσα καὶ ἀκολουθουμένη, νομισματικὴ πολιτικὴ ὑπῆρξεν καὶ εἶνε ὀρθή, σκόπιμος καὶ ἀναπόφευκτος. Ἐπειδὴ ὁμως ἀντιλήψεις ὡς αἱ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσαι, δι' ὧν χαρακτηρίζεται ὡς πληθωρικὴ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1947 κυκλοφορία τῆς δραχμῆς εἶνε δυνατόν νὰ ἔχουν ὡς συνέπειαν τὸν σχηματισμὸν ἐσφαλμένης κρίσεως ἐπὶ θέσεως τοῦ νομίσματος ἡμῶν, ἐπιβάλλεται ὅπως ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἐκθέσωμεν εὐρύτερον τὴν ἐν προκειμένῳ ἄποψιν μας.

Ὅφειλομεν κατ' ἀρχὴν νὰ καθορίσωμεν, ὅτι οὐδαμῶς ὑποτιμῶμεν τὴν πρωταρχικὴν σημασίαν τῆς βασικῆς νομισματικῆς ἀρχῆς ἣτις ἐπιβάλλει, ὑπὸ ἀμετάβλητον ταχύτητα νομισματικῆς κυκλοφορίας, τὴν ἀποφυγὴν τῆς διογκώσεως αὐτῆς ἄνευ ἀναλόγου αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν. Οὐδεμίαν ὡσαύτως ἔχομεν δυσχέρειαν, ὅπως παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ αὕησις τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐνέκλειε πληθωρικὸν κίνδυνον καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπέδρασεν ἐπὶ τῶν τιμῶν καὶ συνέβαλεν εἰς τὴν ἄνοδον αὐτῶν. Ἀλλ' ἐκ τοῦ λόγου τούτου δὲν καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι εὕρισκόμεθα πρὸ πληθωρικῆς κυκλοφορίας εἰς ἣν κατὰ κύριον λόγον δέον νὰ ἀποδίδηται ἡ ἄνοδος τοῦ τιμαρίθμου. Ἀγτιθέτως φρονοῦμεν, ὅτι ἡ αὕησις τῆς κυκλοφορίας ἔσχε περιορισμένην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν καθ' ὅσον ἡ ταχύτης τῆς κυκλοφορίας ταύτης κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἀπέβη ὀμάλωτέρα καὶ ἐπεβραδύνθη ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ταχύτητα τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1946, δεδομένου ὅντος ὅτι ὁ ψυχολογικὸς παράγων ἀπέβη κατὰ τὸ ἐξεταζόμενον ἔτος εὐνοϊκώτερος καὶ ηὐξήθη ἡ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν δραχμὴν λόγῳ τῆς ἀναγγελίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους τούτου τῆς παροχῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας. Εὐρυτέρα ἄλλωστε ἔρευνα ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῆς κυκλοφορίας καὶ τὰ στοιχεῖα δι' ὧν ἀντικρύζεται καὶ καλύπτεται αὕτη, πείθει περὶ τῆς ἀκριβείας τῆς ἀπόψεως ἡμῶν.

Τὸ ὕψος τῆς ὑπ' ὅψιν κυκλοφορίας ὑπολογιζομένης εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς μόνις φθάνει εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους τῆς προπολεμικῆς κυκλοφορίας, ἐνῶ ἀντιστοίχως ἡ σχέσις τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν κατὰ τὰς αὐτὰς περιόδους ὑπερβαίνει ἀσφαλῶς τὸ ποσοστὸν τοῦτο, δεδομένου ὅντος ὅτι ἀφ' ἑνὸς ἡ μὲν παραγωγὴ προσεγγίζει ὁλονὲν ἐγγύτερον τὴν προπολεμικὴν, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρέχεται νῦν

εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπιπροσθέτως ἡ πολύτιμος ἐξωτερικὴ βοήθεια. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ἐφ' ὅσον ἀποκαθίσταται ἡ ὁμαλότης ἐν τῇ οἰκονομίᾳ, ὁ δὲ ψυχολογικὸς παράγων θὰ ἐπενεργῇ εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς ταχύτητος αὐτῆς ἐπιβραδύνων ταύτην, ἡ ἀνιοῦσα αὐξήσις τῆς παραγωγῆς θὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὴν βραδεῖαν μὲν πλὴν συνεχῇ αὐξήσει τῆς κυκλοφορίας ἕως οὗ σταθεροποιηθῇ αὕτη εἰς ὕψος ἀνάλογον πρὸς τὸ προπολεμικόν, ἐξισουμένου τοῦ ὕψους τῶν προπολεμικῶν ἐπιπέδων τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν καὶ τῆς ταχύτητος τῆς κυκλοφορίας.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω σύγκρισιν τῆς προπολεμικῆς πρὸς τὴν σημερινὴν κυκλοφορίαν σκοπίμως παρελείψαμεν νὰ μνημονεύσωμεν τὴν μεταπολεμικὴν εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἀποθησαύρισιν χρυσῶν λιρῶν αἵτινες δὲν χρησιμοποιοῦνται μόνον ὡς μέτρον ἀξιών, ἀλλ' οὐχὶ σπάνίως καὶ ὡς μέσον πληρωμῶν. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ ταχύτης τῆς ἐν λόγω κυκλοφορίας χρυσῶν νομισμάτων εἶνε ἐλαχίστη ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει ἀντικρύζεται ἐκ τῶν συναλλαγῶν τῶν διακανονιζομένων προπολεμικῶς οὐχὶ τοῖς μετρητοῖς, ἀλλ' ἐπὶ πιστώσει ἢ δι' ἐπιταγῶν. Συνεπῶς εἶνε ὀρθὴ ἡ σύγκρισις τῆς μεταπολεμικῆς κυκλοφορίας ἄνευ προσθήκης εἰς ταύτην τῆς κυκλοφορίας εἰς χρυσᾶ νομίσματα πρὸς τὴν προπολεμικὴν κυκλοφορίαν ἄνευ προσθήκης εἰς ταύτην τῶν πιστωτικῶν καὶ λογιστικῶν μέσων πληρωμῆς, δι' ὧν εἰς ἀξιόλογον μέτρον διεκανονίζοντο αἱ συναλλαγαὶ προπολεμικῶς. Ἀλλ' ἔτι ἀσφαλέστερον πείθεται τις ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς κυκλοφορίας κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον δὲν ἐμφανίζει οὐσιώδη ἀνωμαλίαν ἐὰν ἐρευνήσῃ τὰ στοιχεῖα ἐξ ὧν ὑπερκαλύπτεται ὅχι μόνον ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1947 αὐξήσις αὐτῆς, ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1947 κυκλοφορία. Ὡς προκύπτει ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ ὑπὸ κρίσιν ἰσολογισμοῦ, ἡ ἐκ δρχ. 436.200.000.000 αὐξήσις τῆς κυκλοφορίας ὑπερκαλύπτεται ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν παραγωγικῶν τοποθετήσεων τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἥτις ἀνέρχεται εἰς 544.800.000.000 δραχμῶν. Ὡσαύτως ἡ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1947 κυκλοφορία, ἀνερχομένη εἰς 973.600.000.000 ὑπερκαλύπτεται ἀπὸ παραγωγικὰς βραχυπροθέσμους κατὰ κανόνα τοποθετήσεις τῆς Τραπεζῆς, ἀνερχομένης εἰς 1.168.000.000.000 δραχμῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν παραγωγικότητα καὶ ρευσλότητα τῶν τοποθετήσεων τῆς Τραπεζῆς καὶ τὴν πιστωτικὴν ἐν γένει πολιτικὴν, θέλομεν ἀσχοληθῇ ἀμέσως κατωτέρω. Πρὸς ἀποφυγὴν ὁμῶς πάσης παρανοήσεως τῶν ἐκτεθεισῶν ἤδη ἀπόψεων ἡμῶν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας, ἐπιθυμοῦμεν ἀνακεφαλαιοῦντες ταύτας, νὰ καθορίσωμεν ἐν συνόψει τὰ ἑξῆς :

Ἡ οἰκονομία ἡμῶν ἀντιμετωπίζει κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον μίαν ὀργανικὴν καὶ πρωταρχικὴν ἀνάγκην, τὴν ἀνάγκην τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς ἐντάσεως τῆς παραγωγῆς μέχρι τῶν εὐρυτέρων δυνατῶν ὁρίων. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν διαθέτει εἰς ἀξιόλογον κλίμακα κεφάλαια εἰς δραχμὰς ἐξ ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως. Ἐφ' ὅσον ὅθεν τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα ἀπομένει ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἡ μόνη οὐσιώδης πηγὴ κεφαλαίων πρὸς κίνησιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς, ἡ χρηματοδότησις αὐτῆς δι' ἐκδόσεως χαρτονομίσματος ἀποβαίνει ἀναπόφευκτος. Παρὰ ταῦτα ἐξ ἴσου ἰσχυρὰ ὑποχρέωσις ὑφίσταται διὰ τὸ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα, ὅπως ἀποφευχθῇ οἰοσδήποτε νομισματικὸς πληθωρισμὸς, πᾶσα δὲ αὐξήσις καὶ δὴ εὐρεῖα καὶ συνεχὴς τῆς κυκλοφορίας, ὥς συμβαίνει κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον, ἐγκλείει τὸν κίνδυνον τῆς πληθωρικῆς ἐκδόσεως, ἰδίᾳ ὅταν τὸ μέγιστον ποσοστὸν τῆς τοιαύτης αὐξήσεως ὀφείλεται εἰς πιστώσεις πρὸς τὴν γεωργίαν, ὧν ἡ ρευστότης δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς παραγωγικότητος τοῦ πιστολήπτου, ἀλλὰ καὶ ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ, ὥς εἶνε αἱ εὐνοϊκαὶ ἢ δυσμενεῖς καιρικαὶ συνθήκαι καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν διανυομένην περίοδον, ἡ ἐξασφάλισις τῆς ἐννόμου τάξεως μέχρι τέλους τῆς συγκομιδῆς. Τὸ ὅλον πρόβλημα ὅθεν ἔγκειται εἰς τὸν μετὰ μεγίστης περισκέψεως καὶ σωφροσύνης χειρισμὸν τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου κατὰ τρόπον ἱκανοποιοῦντα εἰς τὸ ὅπτιμουμ δύο ἀντιμαχομένους πρὸς ἀλλήλους πλὴν οὐσιώδεις καὶ βασικοὺς παράγοντας, τοῦ νομισματικοῦ ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν παράγοντος, ἐπιβάλλοντος τὴν συγκράτησιν τῆς κυκλοφορίας καὶ τοῦ παράγοντος τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, ἐπιβάλλοντος τὴν παροχὴν τῆς ἀπαραιτήτου πρὸς τοῦτο πιστωτικῆς ἐνισχύσεως. Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τερματίσωμεν τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς νομισματικῆς ἐξελίξεως χωρὶς νὰ μνημονεύσωμεν καὶ πάλιν τὴν ἐξ ἧς πάσχομεν, βαρυτάτην νομισματικὴν νόσον, τῆς ὑποθησαυρίσεως χρυσῶν λιρῶν.

Καὶ κατὰ τὸ ὑπὸ κρίσιν ἔτος συνεχίσθη ἡ ἐπένδυσις εἰς χρυσὰ νομίσματα τῶν εἰς δραχμὰς διαθεσίμων· τοιοῦτοτρόπως δὲ τὸ ὕψος τῶν παρὰ τραπέζαις καταθέσεων καίτοι ἀκολουθεῖ τὴν ἀνιοῦσαν, ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο νὰ παραμένῃ χαμηλόν, ἀνερχόμενον εἰς 40% τῆς ἀντιστοίχου κυκλοφορίας, ἐνῶ προπολεμικῶς ἦτο ὑπερδιπλάσιον τῆς ἀντιστοίχου κυκλοφορίας, ἡ σπάνις ἰδιωτικῶν κεφαλαίων πρὸς πιστωτικὴν ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς συνεχίζεται, ἰσχυρὰ δὲ παραμένει ἡ πίεσις ἐπὶ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος πρὸς ἐκδοσιν χαρτονομίσματος δι' ἱκανοποίησιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν τῆς οἰκονομίας. Καὶ εἰς ποῖα μὲν αἰτία ὀφείλεται ἡ χρυσομανία ἐν Ἑλ-

λάδι, ἐξηγήσαμεν ἤδη εἰς τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔκθεσίν μας εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ προηγουμένου ἔτους. Ἐνταῦθα ἐπιθυμοῦμεν μόνον νὰ καθορίσωμεν ἀφ' ἑνὸς ὅτι ἡ ἐπίτασις τῆς διεθνοῦς κρίσεως, ἀλλ' ἰδίᾳ ἡ ἑλληνικὴ κρίσις, κρατεῖ εἰσέτι εἰς τοιαύτην ἀβεβαιότητα τοὺς συναλλασσομένους, ὥστε δὲν ἔχουν ἀνακτήσει ἀκόμη τὴν ἀναγκαίαν ψυχραιμίαν ὅπως ἀπαλλαγοῦν τῆς νοσηρᾶς ἔξεως τῆς ἐπενδύσεως εἰς χρυσὸν τῶν εἰς δραχμὰς διαθεσίμων αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι συνεχίζεται εἰσέτι σταθερὰ ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν τιμῶν τῶν ἀγαθῶν καὶ τῆς εἰς δραχμὰς τιμῆς τῆς χρυσοῦς λίρας. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν περίοδον ὑφισκαμένη ἡ ἀνάγκη, εὐτυχῶς εἰς ὅλον ἐν μειουμένην ἔντασιν, τῆς πωλήσεως χρυσῶν λιρῶν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ περιορισμοῦ τῶν διακυμάνσεων τῆς εἰς δραχμὰς ἀξίας αὐτῶν. Ὡς καὶ ἄλλοτε ἐδηλώσαμεν, εἵχομεν πάντα λόγον νὰ πιστεῦωμεν ὅτι ταχέως θέλουν δημιουργηθῇ οἱ ἀπαραίτητοι εὐνοϊκοὶ ὅροι τόσον διεθνῶς ὅσον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν οἰκονομίαν, χάρις εἰς τοὺς ὁποίους οὐχὶ μόνον θέλει ἐκλείψει ὀριστικῶς ἡ νοσηρὰ ἔξις τῆς ἀποθησαυρίσεως χρυσῶν λιρῶν, ἀλλὰ καὶ θέλει καταδειχθῇ πόσον ὀλεθρία ὑπῆρξεν ἡ ἀποθησαυρίσις αὕτη εἰς τοὺς ἀσυλλογίστως εἰς ὑπερόγκους τιμὰς ἐπενδύοντας εἰς χρυσᾶς λίρας τὰ εἰς δραχμὰς διαθέσιμα αὐτῶν.

Οἱ ἐκτεθέντες ἀνωτέρω λόγοι, οἱ καθορίζοντες τὴν νομισματικὴν πολιτικὴν, ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν πιστωτικὴν πολιτικὴν καὶ προσδιορίζουσι αὐτὴν κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον. Ἡ πίστις εἶναι ἀρρήκτως συνυφασμένη πρὸς τὸ νόμισμα, ἀναπτύσσεται ἐφ' ὅσον παραμένει σταθερὰ ἡ ἀγοραστικὴ αὐτοῦ δύναμις παρακολουθεῖ τὰς διακυμάνσεις καὶ τὴν τύχην αὐτοῦ, ὡς ἀκριβὲς δὲ ὁ πληθωρισμὸς ἐκταθῇ μέχρι τῶν ἀκροτάτων αὐτοῦ ὁρίων ὁδηγῶν τοιοῦτοτρόπως τὸ νόμισμα πρὸς τὴν ἐκμηδένισιν, ὡς συνέβη παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν ἐχθρικὴν κατοχὴν, ἡ πίστις συναποθνήσκει μετ' αὐτοῦ. Ἡ οἰκονομία ἡμῶν ἀφ' ἑνὸς ἔχει τεραστίας πιστωτικὰς ἀνάγκας πρὸς ἀνασυγκρότησιν αὐτῆς καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν παραγωγικῶν αὐτῆς κλάδων· ἀφ' ἑτέρου ἡ στερεῖται παντελῶς κεφαλαίων διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἀνασυγκροτήσεως ἢ διαθέτει ὁσήμεντα κεφάλαια διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς κινήσεως τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς. Αἱ ἀνάγκαι ἀνασυγκροτήσεως ἱκανοποιοῦνται μόνον διὰ μακροπροθέσμου δανεισμοῦ, τοιαῦτα δὲ κεφάλαια προϋποθέτουν τὴν ὑπαρξιν ἀποταμιεύσεως ἐπιζητούσης μακροχρόνιον ἐπένδυσιν εἰς κεφαλαιουχικὰ ἀγαθὰ. Τοιούτων κεφαλαίων ἐστερεῖτο καὶ προπολεμικῶς ἡ χώρα. Διατηροῦσα οὐχ' ἦττον ἐν ἀξιολόγῳ μέτρῳ τὴν πίστιν αὐτῆς ἐξεύρισκε κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην κεφάλαια ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ (ὡς ὑπῆρ-

ξαν τὰ παραγωγικὰ δάνεια τοῦ Κράτους καὶ τὰ δάνεια τῆς Hellenic and General Trust Co) ἱκανοποιούσα διὰ τοιοῦτου δανεισμοῦ τὴν ὑφισταμένην καὶ προπολεμικῶς ἀνάγκην ἀξιοποιήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων αὐτῆς.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὄχι μόνον ἡ κατεστραμμένη καὶ πτωχὴ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἐστερήθη τοιούτων κεφαλαίων, ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ εὐρωπαϊκὴ ἥπειρος, ὡς ἐξετέθη ἤδη, εὐρέθη ἐν ἀδυναμίᾳ νὰ ἐπανορθώσῃ τὰς ἐκ τοῦ πολέμου τεραστίας καταστροφὰς ἐκ τῶν ἰδίων μόνον αὐτῆς κεφαλαίων. Ὑπῆρξεν ὁθεν σωτηρία καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην ἡ ἀμερικανικὴ βοήθεια πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς Βοηθείας διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐδόθη ἤδη κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον διὰ τῆς Ἐθνικῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς τὸ πρῶτον μακροπρόθεσμον δάνειον ἀνασυγκροτήσεως ἐκ δολλ. 2.200.000 καὶ δρχ. 13 δισεκ. πρὸς ἴδρυσιν ἢ ἐπέκτασιν καὶ συγχρονισμόν βιομηχανικῶν ἐργοσυνασιῶν. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ πιστωτικοῦ τούτου τομέως δὲν ἔχει ἄμεσον ἀρμοδιότητα ἡ Τράπεζα, καθ' ὅσον οὗτος εἶναι στενῶς συνυφασμένος πρὸς τὸ ὅλον πρόγραμμα συγκροτήσεως τῆς οἰκονομίας, ὅπερ καθορίζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς Βοηθείας. Ἐπιθυμοῦμεν μόνον ἐνταῦθα νὰ τονίσωμεν τὴν ζωτικὴν ἀνάγκην ὅπως ἐξευρεθῶσιν ἄνευ περαιτέρω ἀνασχετικῶν τῆς ἀνορθώσεως ἡμῶν καθυστερήσεων, τὰ μέσα πρὸς ἐνίσχυσιν εἰς κεφαλαιουχικὰ ἀγαθὰ, ἥτις θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν βαθμιαίαν ἀποκατάστασιν τῆς οἰκονομίας ἐπὶ συγχρονισμένων βάσεων καὶ κατὰ τρόπον ἐπιλύοντα τὸ δημογραφικὸν τῆς χώρας πρόβλημα, ὅπερ προϋούσης τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καθίσταται ὁλονὲν ὀξύτερον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς βραχυπροθέσμου πίστεως ὅστις ὑπάγεται κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος καὶ τοῦ τραπεζιτικοῦ ἐν γένει συσνήματος. τὸ πιστωτικὸν πρόβλημα τῆς χώρας ἐμφανίζει μεγίστην δυσχέρειαν πηγάζουσαν κυρίως ἐκ τῆς δυσαναλογίας τῶν ἀναγκῶν τῆς παραγωγῆς εἰς βραχυπρόθεσμον πίστιν πρὸς τὸ διαθέσιμον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον κεφάλαιον τῆς οἰκονομίας.

Ἡ κυρία πηγὴ κεφαλαίων ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1947 παραμένουσα, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ἡ Ἐκδοτικὴ Τράπεζα. Ἐπὶ συνόλου βραχυπροθέσμων τοποθετήσεων πρὸς τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους, ὅπερ, κατ' ἀνώτατον ὅριον ὑπολογίζομεν κατὰ τὴν 31ην Δεπεμβρίου 1947 εἰς 1371 δισεκ. δραχ. πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου, μόνον δὲ ποσὸν 282 δισεκ. προέρχεται ἐκ τῶν ἰδίων διαθεσίμων τῶν ἰδιωτικῶν τραπεζῶν, ἥτοι ἐκ τῶν παρ' αὐταῖς καταθέσεων. Τὸ συνολικὸν τοῦτο ποσὸν ἀναγόμενον εἰς τιμαριθμικὰς δραχμὰς καὶ συγ-

κρινόμενον πρὸς τὸ σύνολον τῶν βραχυπροθέσμων πρὸς τὴν παραγωγὴν προπολεμικῶν πιστώσεων, μόλις φθάνει εἰς τὸ τέταρτον τῶν ἐν λόγῳ προπολεμικῶν χορηγήσεων, ἐνῶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1947 παραγωγὴ προσεγγίζει τὰ 2)3 τῆς προπολεμικῆς τοιαύτης. Ἐὰν περαιτέρω ἀναλύσωμεν κατὰ κλάδους χρηματοδοτήσεως τὰς κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1947 πιστώσεις, θὰ ἴδωμεν ὅτι ἡ γεωργία καὶ ἡ συγκέντρωσις γεωργικῶν προϊόντων, ἀπορροφᾷ τὰ 2)3 τοῦ συνόλου τῶν πιστώσεων, ἀνερχομένη εἰς 888,4 δισεκ. (565,2 διὰ τὴν γεωργίαν καὶ 323,2 δισεκ. διὰ τὴν συγκέντρωσιν γεωργικῶν προϊόντων), τὸ καπνεμπόριον 138,8 δισεκ., ἡ βιομηχανία 111 δισ. καὶ τὸ ἐμπόριον γενικῶς 167 (περίπου) δισεκ. δραχμῶν.

* Ἐκ τῶν στατικῶν τούτων δεδομένων προκύπτει:

α) Ὅτι τὸ σύνολον τῆς βραχυπροθέσμου ταύτης χρηματοδοτήσεως τῶν κυρίων παραγωγικῶν κλάδων ἐκρατήθη κατὰ τὸ ἔτος 1947 εἰς ἐπίπεδον ὅπερ δεδικαιολογημένως δύναται νὰ θεωρηται χαμηλὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν πιστοδότησιν τῆς παραγωγικῆς μηχανῆς καὶ

β) Ὅτι ἡ μερὶς τοῦ λέοντος ἐκ τῶν χορηγήσεων τούτων, ἐδόθη, καὶ ὀρθῶς, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας καὶ τοῦ καπνεμπορίου λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ζωτικῆς σημασίας τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς πρωταρχικῆς ἀνάγκης τῆς ἐνισχύσεως τοῦ πολυτιμοτάτου γεωργικοῦ προϊόντος, τοῦ καπνοῦ. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν αὔξουσαν ζήτησιν κεφαλαίων πρὸς παραγωγικὰς τοποθετήσεις, ἥτις ἐξωθεῖ τὰ ἐπιτόκια τῶν ἰδιωτικῶν δανείων εἰς τοκογλυφικὰ ὕψη ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἀντίληψις καθ' ἣν ἡσκήθη κατὰ τὴν ἐξεταζομένην περίοδον, πληθωρικὴ πιστωτικὴ πολιτικὴ εἶναι κατ' ἀρχὴν εἰς ὅτι ἀφορᾷ τὰς χορηγήσεις πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν ἐσφαλμένη. Εἰδικώτερον, ὥς πρὸς τὰς χορηγήσεις πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ τὰς πιστώσεις πρὸς συγκέντρωσιν γεωργικῶν προϊόντων, ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι αὗται χορηγοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος καθοριζομένου δι' ἕκαστον καλλιεργητικὸν ἔτος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς, ἔφθασαν δὲ αὗται εἰς ὕψος καλῦπτον μέγιστον τμήμα τῆς κυκλοφορίας. Ἐξεθέσαμεν ἤδη πρὸς ὑμᾶς τὸν κίνδυνον ἀκίνητοποιήσεως ὃν ἐνέχουν αἱ πιστώσεις αὗται καὶ ὅστις ἐπιβάλλει, παρὰ τὴν ὑποχρέωσιν ἣν φέρομεν πρὸς εὐρεῖαν πιστωτικὴν ἐνίσχυσιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, τὴν μετὰ περισσοτέρας φειδοῦς χορήγησιν τῶν τοιούτων πιστώσεων, καὶ τὸν βαθμιαῖον σὺν τῷ χρόνῳ περιορισμὸν αὐτῶν εἰς χαμηλότερα ἐπίπεδα, ἀναλόγως πρὸς τὴν προϊούσαν ἄνοδον τοῦ γεωργικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν βαθμιαίαν δημιουργίαν διαθεσίμων

παρὰ τῷ ἀγροτικῷ πληθυσμῷ Ὡς πρὸς τὰς χορηγήσεις πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι δεκτικαὶ αὐξήσεως, ἐφ' ὅσον ἡ αὕξησις αὕτη θὰ δικαιολογῇται ἐκ πραγματικῆς ἀνάγκης, αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν, θὰ ἦτο δὲ εὐνοϊκὸς πρὸς τοῦτο ὁ νομισματικὸς παράγων, ἐν συναρτήσει πρὸς τὸν ὁποῖον δέον πάντοτε νὰ ἐξετάζωνται τὰ λεπτότατα θέματα τῆς παροχῆς τῆς πίστεως καὶ δὴ ὅταν πρὸς τοῦτο διατίθενται κεφάλαια προερχόμενα ἐκ τῆς ἐκδόσεως χαρτονομίσματος. Ἐπιθυμοῦμεν ὥσαύτως ὅπως ἐπαναλάβωμεν τὴν δῆλωσιν ἡμῶν. Ἰσχύουσιν καὶ διὰ τὸ μέλλον, ὅτι ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς πολλάκις, ὁσάκις εὐρέθημεν πρὸ τοῦ διλήμματος τῆς διογκώσεως τῆς κυκλοφορίας ἢ τοῦ περιορισμοῦ τῶν χορηγήσεων, ἀναμφισβητήτως παραγωγικῶν, παρεμερίσθη ὁ νομισματικὸς παράγων πρὸ τῆς ἀνάγκης τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι ἡ παροχὴ πιστώσεων πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, ἣτις θὰ βαίνει εὐρυνομένη, ἐφ' ὅσον θὰ ὑφίστανται αἱ προϋποθέσεις ἃς ἐξεθέσαμεν, ἱκανοποίησε πᾶσαν πραγματικὴν ἀνάγκην τῆς οἰκονομίας, ἐνισχυθείσης ἐπαρκῶς τῆς παραγωγῆς, εἰς ὃ μέτρον ἐπέτρεπεν ἡ ἀνάγκη, ὅπως ὁ νομισματικὸς παράγων διακυβεύεται ἐκ τοιούτων χορηγήσεων εἰς ὅσον ἔνεστι μικροτέραν κλίμακα. Τερματίζοντες τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς ὀφείλομεν ἰδιαιτέρως νὰ μνημονεύσωμεν τὸ γεγονός ὅτι ἐτέθη εἰς ἰσχὺν ὁ ὑπ' ἀριθ. 588 νόμος «περὶ ἐλέγχου τῆς πιστώσεως», καταρτισθεὶς τῇ συνεργασίᾳ τῆς κυβερνήσεως, τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς Βοηθείας διὰ τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τοῦ νόμου τούτου λύεται κατὰ τρόπον ριζικὸν τὸ οὐσιῶδες πρόβλημα τῆς δικαίας κατανομῆς τῆς πίστεως, τῆς χρησιμοποίησεως τῶν πιστώσεων ὑφ' οὓς ὅρους καθορίζει ἐκάστοτε ἡ κατευθύνουσα τὴν πιστωτικὴν πολιτικὴν Νομισματικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ γενικώτερον ἡ διάθεσις τῶν κεφαλαίων, τόσον τῶν προερχομένων ἐκ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Ἰδρύματος, ὅσον καὶ τῶν χορηγουμένων ἐκ τῶν ἰδίων τῶν τραπεζῶν διαθεσίμων συμφώνως πρὸς τὰς διδομένας κατευθύνσεις, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξυπηρετήσεως ἐν τῷ μεγίστῳ δυνατῷ ὀρίῳ τῶν πολλαπλῶν πιστωτικῶν ἀναγκῶν τῆς παραγωγῆς.

Κατὰ τὴν διανυομένην περίοδον, καθ' ἣν ἡ οἰκονομία ἡμῶν δὲν ἐξηλθεν εἰσέτι ἀπὸ τὴν φάσιν ἀποθησαυρίσεως χρυσῶν λιρῶν, ἀποθησαυρίσεως, ἣτις συνθλίβει τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν, καταστρέφει τὸ πνεῦμα τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἀποστειρώνει ὀλεθρίως πᾶσαν ἱκμάδα οἰκονομικῆς προόδου, εἰς περίοδον καθ' ἣν, ἡ μὲν οἰκονομία διψᾷ κεφαλαίων, τὸ δὲ Ἐκδοτικὸν Ἰδρυμα ὑποχρεοῦται εἰς θεραπείαν τῆς

πρωταρχικῆς ταύτης ἀνάγκης δι' ἐκδόσεως χαρτονομίσματος, ἀποτελεῖ πρῶτιστον καθήκον ἢ ἀπαρέγκλιτος προσαρμογὴ τῶν τραπεζῶν πρὸς τὸ ἐκάστοτε πιστωτικὸν πρόγραμμα τῆς οἰκονομίας. Πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σκοποῦ τούτου ἐπεβλήθη διὰ τοῦ νόμου «περὶ ἐλέγχου τῆς πίστεως» ὁ ἔλεγχος τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν τραπεζῶν. Διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου δημιουργεῖται νέος θεσμὸς κατ' ἐξοχὴν σκόπιμος καὶ χρήσιμος, τὸ Γνωμοδοτικὸν Τραπεζικὸν Συμβούλιον, ὃπερ διατελεῖ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς καὶ εἰς ὃ μετέχουν οἱ Διοικηταὶ ἢ Γενικοὶ Διευθυνταὶ τῶν τραπεζῶν. Τὸ ἔργον τοῦ Συμβουλίου τούτου εἶναι γνωμοδοτικόν, οὐχ ἥτιον αἱ γνώμαι αὐτοῦ ἀποτελοῦσαι προῖον καλῶς νοουμένης συν-εργασίας τῶν τραπεζῶν εἶναι βέβαιον ὅτι θέλουσι βαρύνει ἐπὶ τῆς ρυθμίσεως τῶν προβλημάτων τῆς πίστεως, τοῦ τόκου καὶ τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τοῦ συμβουλίου τούτου δημιουργεῖται τὸ ἀναγκαῖον κλίμα πρὸς ἐπιτευξιν ἁρμονίας εἰς τὰς σχέσεις τῶν τραπεζῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὴν τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ τραπεζικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ἰδίαν, σπουδαιοτάτην κατηγορίαν πιστώσεων, ἀποτελοῦν αἱ χορηγήσεις τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὸ Δημόσιον. Ἡ προΐουσα ἐξυγίανσις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν περιώρισε κατὰ τὸ ἔτος 1947 τὸ ἄνοιγμα τοῦ Δημοσίου Ταμείου εἰς 178,4 δισεκ. δρχ. ὃπερ ἐκαλύφθη ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς, ἔναντι ταμειακοῦ ἀνοίγματος 425 δισεκατομμυρίων δραχμῶν πραγματοποιηθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1946. Δέον νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι τὸ σύνολον τοῦ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1948 χρεωστικοῦ ὑπολοίπου εἰς τὸν παρὰ τῇ Τραπεζῇ λογαριασμὸν τοῦ Δημοσίου «Ἐσόδων καὶ Πληρωμῶν» καλύπτεται καὶ ἀντικρύζεται ἐκ τῆς εἰς δραχμὰς ὑπεραξίας τοῦ εἰς συνάλλαγμα ἀποθέματος τῆς Τραπεζῆς τοῦ ὑφισταμένου κατὰ τὴν 11ην Νοεμβρίου 1944. Ἡ ὑπεραξία αὕτη ἀνήκει εἰς τὸ Δημόσιον καὶ θέλει ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ἐπὶ συμψηφισμῷ πρὸς τὸ ἐν λόγῳ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον εὐθὺς ὡς ἐπιτευχθῇ ἡ ἐκκαθάρισις τῶν σχετικῶν λογαριασμῶν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συσταθείσης ἐπιτροπῆς ἐξ ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ Κράτους καὶ τῆς Τραπεζῆς. Γενικώτερον ἐπὶ τῆς πορείας τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν ἐξεθέσαμεν ἤδη τὰς ἀπόψεις ἡμῶν εἰς τὰς σχετικὰς πρὸ διμήνου ἀνακοινώσεις μας πρὸς τὸ Γεν. Συμβούλιον καὶ τὸν Τύπον, εἰς ἃς, παρατιθεμέναις ἐν ὑποσημείωματι εἰς τὴν παροῦσαν ἔκθεσιν παραπέμπομεν. Ἐπίσης εἰς τὸ εἰδικὸν μέρος τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀναλύονται τὰ στοιχεῖα καὶ ἡ ἐξέλιξις τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν κατὰ τὸ ἔτος 1947.

Ἐνταῦθα ὀφείλομεν μόνον νὰ προσθέσωμεν τὰς ἐπομένους δύο παρατηρήσεις : α) Παραμένει εἰσέτι μεγίστη ἡ δυσχέρεια τῆς ἰσοσκελίσεως τοῦ ὑπὸ κατάρτισιν νέου προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. χρήσιν. Αἱ δημοσιονομικαὶ συνέπειαι τοῦ συμμοριακοῦ ἀγῶνος θὰ ἐξακολουθήσουν βαρύνουσαι καὶ τὴν νέαν ταύτην χρήσιν, ἰδίᾳ λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν συντηρήσεως τῶν ἐκτοπισθέντων ἀπὸ τὰς ἐστίας τῶν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν. Ἄλλ' εὐελπιστοῦμεν ὅτι διὰ τῆς συνεργασίας κυβερνήσεως καὶ Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς καὶ τῆς παροχῆς τῆς ἀναγκαίας εἰς τὴν Ἑλλάδα βοηθείας θέλει ἐπιλυθῇ τὸ βασικὸν τοῦτο πρόβλημα, ὅπερ ἐπιβάλλει ἀφ' ἑνὸς πᾶσαν προσπάθειαν ἐπὶ τε τοῦ φορολογικοῦ τομέως τοῦ περιορισμοῦ τῶν δαπανῶν, πρὸς ἰσοσκελίσιν ἐν τῷ μεγίστῳ δυνατῷ ὀρίῳ τῶν ἐσόδων καὶ δαπανῶν τοῦ Δημοσίου, ἄνευ τῆς ὁποίας διακυβεύεται ἡ σταθερότης τοῦ νομίσματος, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν παροχὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῆς ἀναγκαίας βοηθείας, εἰς ὃ ὄριον ἐπιβάλλει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιδιώξεως τῆς ἰσοσκελίσεως ταύτης ἄνευ συντριβῆς τῆς οἰκονομίας.

β) Θεωροῦμεν σκόπιμον τὴν ἀπὸ τοῦδε διαρρύθμισιν τοῦ φορολογικοῦ συστήματος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς μείωσεως τῶν ἐμμέσων φόρων καὶ τῆς ἀντιστοίχου αὐξήσεως τῆς ἀμέσου φορολογίας ἰδίᾳ δὲ θεωροῦμεν ἐπιβαλλομένην πρὸς ἀνακούφισιν τῆς καταναλώσεως καὶ μείωσιν τοῦ κόστους τῶν εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, τὴν διαρρύθμισιν τῶν πολλαπλῶν τοπικῶν φόρων ἐν οἷς καὶ τὰ διαπύλια, τέλη, συμφώνως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς οἰκείαν ἐπιτροπῆς, αἵτινες ἔχουσιν ἀποτυπωθῇ εἰς τὸ σχέδιον νόμου ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους Ἄλλὰ πλὴν τούτου ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ ἔτι γενικώτερον τὸ ζήτημα τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῶν διαφόρων νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου ἰδίᾳ τῶν ἐξυπηρετούντων κρατικοὺς καὶ τοπικοὺς σκοποὺς, ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν ὁποίων οὐ μόνον διασπᾶται ἡ ἐνότης τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους καὶ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων, προϋπόθεσις ἀπαραίτητος δι' ὑγιᾶ Δημόσια Οἰκονομικά, ἀλλὰ καὶ βαρύνεται πολὺ ἐπιβάλλονται φορολογίαι καὶ δαπάναι προκαλοῦνται ἐντελῶς περιτταί.

Πρὸς ὀρθὴν καὶ πλήρη ἀπεικόνισιν τῆς πορείας τῆς οἰκονομίας ἀποβαίνει ἀπαραίτητος ἡ ἔρευνα τῶν στοιχείων τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν. Τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου κατὰ τὸ ἔτος 1947 μειοῦται λόγῳ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐξαγωγῶν καὶ τῆς μείωσεως τῶν εἰσαγωγῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ σχέσις τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς ἀνῆλθε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς 27 %, ἔναντι 11 %

κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος 1946 καὶ ἔναντι 70% κατὰ τὸ προπολεμικὸν ἔτος 1938.

Παρά τὴν βελτίωσιν ταύτην τῆς σχέσεως τῶν ἐξαγωγῶν πρὸς τὰς εἰσαγωγάς, τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ τεράστιον καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1947, ἀνερχόμενον εἰς 213,6 ἑκατομμ. δολλ., ποσὸν τοὔτέστιν ὅπερ δὲν δύναται προφανῶς νὰ καλυφθῇ ἐκ τῶν ἰδίων τῆς οἰκονομίας συναλλαγματικῶν πόρων. Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο, ἐὰν δι' οὓς λόγους ἐξεθέσαμεν δὲν ἐπεβραδύνοντο αἱ εἰσαγωγαὶ κατὰ τὸ ἔτος 1947, θὰ ἦτο ἀκόμη μεγαλύτερον, τοὔλάχιστον κατὰ 57,2 ἑκατομμ. δολλ., ὅση εἶναι ἡ σημειωθείσα πτώσις εἰς τὰς εἰσαγωγὰς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1946 καὶ 1947. Ἡ πτώσις τῶν εἰσαγωγῶν κάτω καὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ πραγματοποιηθέντος κατὰ τὸ 1946, ἦτοι τῶν 350 ἑκατομμ. δολλαρίων, κατὰ τὴν διανυομένην περίοδον καθ' ἣν ἐκτὸς τῶν δαπανῶν συντηρήσεως ὀφείλομεν νὰ ἀντιμετωπίζωμεν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς ἀνασυγκροτήσεως, θὰ εἶχε δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ νομίσματος, καὶ θὰ ἐπεβράδυνε τὴν ἀνασυγκρότησιν, ἀποτελοῦσαν πρωταρχικὸν ὅρον τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν ἀποκαταστάσεως. Αἱ δυσμενεῖς συνέπειαι ἐπὶ τῆς οἰκονομίας λόγω τῆς καθυστέρησεως τῶν εἰσαγωγῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1947, ἐτονίσθησαν ἤδη καὶ ἀποδεικνύουν τὴν ὀρθότητα τῆς ὡς ἄνω ἀπόψεως ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὸ ἕτερον σκέλος τοῦ ἐμπορικοῦ ἡμῶν ἰσοζυγίου, τὰς ἐξαγωγάς, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι παρὰ τὴν σημειωθείσαν αὔξησιν αὐτῶν κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ ἀκέραιον τὸ ζωτικὸν πρόβλημα τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἡμῶν ἐμπορίου. Ἡ ἐπιτυχὴς ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος τοῦτου θέλει συμβάλλει οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀνεπαρκῶν συναλλαγματικῶν πόρων τῆς οἰκονομίας καὶ τὴν μείωσιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ὅπερ, ἐφ' ὅσον παραμένει εἰς τὸ σημερινόν του ἐπίπεδον καθιστᾷ ἀπαραίτητον πρὸς κάλυψιν αὐτοῦ τὴν ἔξωθεν πρὸς τὴν χώραν βοήθειαν. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐξαγωγῶν ἐφ' ὅσον ἡ διάρθρωσις τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας παραμένει εἰς τὴν σημερινήν της μορφήν, ἥτις εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν προπολεμικήν, ἐφ' ὅσον τοὔτέστιν τὸ μέγιστον τμήμα τῶν ἐξαγωγῶν ἀφορᾷ εἰς εὐγενῆ γεωργικὰ προϊόντα (καπνόν, σταφίδα, ἔλαιον, σῦκα, ἐσπεριδοειδῆ κλπ.) προϋποθέτει τὴν ὑπαρξιν τριῶν βασικῶν ὀρών. Ὁ πρῶτος συνίσταται ὡς εἰκός, εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν προοριζομένων δι' ἐξαγωγὴν γεωργικῶν προϊόντων· ὁ δεύτερος ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων τὴν αὔξησιν ὑπὲρ τὸ διεθνὲς ἐπίπεδον τῶν τιμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐπομένως τὴν αὔξησιν τοῦ κόστους τῆς παραγωγῆς, τοῦθ' ὅπερ δυσχεραίνει καὶ πολλάκις

καθιστᾷ ἀσύμφορον τὴν ἐξαγωγήν καὶ ὁ τρίτος ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυχὴ ἀντιμετώπισιν τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν αἰτίων, ἅτινα παρακωλύουσι τὴν τοποθέτησιν τῶν προϊόντων τούτων εἰς τὰς παλαιὰς τῶν προπολεμικὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν εἰς νέας. Ἐκ τῶν ὄρων τούτων ὁ πρῶτος πραγματοποιεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1947 αὐξηθείσης τῆς παραγωγῆς τῶν προοριζομένων δι' ἐξαγωγήν γεωργικῶν προϊόντων, ἥτις διὰ τὰ πλεῖστα ἐξ αὐτῶν προσήγγισε τὴν προπολεμικὴν, διὰ τινὰ δὲ καὶ τὴν ὑπερέβη, ὀφείλομεν δὲ νὰ ἐξάρωμεν ἐκ νέου τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τῆς καταβληθείσης πρὸς τοῦτο προσπάθειας ὑπὸ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου ὄρου τίθεται ἐν ἐφαρμογῇ κατὰ τὸ ἔτος 1947 ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὴν Ἀμερικανικὴν Ἀποστολήν. πληρὴς σύστημα, δι' οὗ ἐπιδιώκεται ἡ ἀνασύνδεσις τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς τὴν εὐρωπαϊκὴν καὶ διεθνῇ οἰκονομίαν.

Ἀπετέλεσε τὸ σύστημα τοῦτο τὸ δεύτερον, μετὰ τὴν προσπάθειαν πρὸς ἰσοσκέλισιν τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, κεφαλαιῶδες σημεῖον τοῦ τεθέντος ἐν ἐφαρμογῇ προγράμματος τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς οἰκονομίας. Τὸ σύστημα τοῦτο συνίσταται ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐξαγωγῆς διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὴν οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως (prime), καταβαλλομένης ὑπὸ τῶν εἰσαγωγέων, οἵτινες ἐπωφελοῦμενοι τῶν ὑψηλῶν ἐν Ἑλλάδι τιμῶν ἀπεκόμιζον ἐξαιρετικὰ κέρδη. Ἡ νέα αὕτη ἐμπορικὴ πολιτικὴ ἀπετυπώθη εἰς δύο βασικοὺς νόμους, οἵτινες ἐτέθησαν ἐν ἰσχύϊ κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1947, ἥτοι τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα 480 περὶ «συστάσεως Διοικήσεως Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου» καὶ τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα ὑπ' ἀριθ. 481 περὶ «ἐνισχύσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου». Διὰ τοῦ πρώτου Ν. Δ. ἡ ἐμπορικὴ πολιτικὴ κατευθύνεται καὶ συντονίζεται ἐπὶ τῇ βάσει προγράμματος εἰσαγωγῶν καὶ ἐξαγωγῶν καθοριζομένου ὑπὸ τῆς συνιστωμένης «Διοικήσεως Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου» μέλος τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ καὶ ὁ Διοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τρόπον ὥστε (ἄρθρον 1ον τοῦ Νομοθετικοῦ τούτου Διατάγματος) νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ εἰσαγωγή τῶν πλέον ἀπαραιτήτων εἰδῶν διὰ τὴν ἐλληνικὴν οἰκονομίαν ὡς σύνολον, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐξαγωγῶν καὶ ἡ πλέον ἀποτελεσματικὴ κινητοποίησης καὶ χρησιμοποίησις τόσο τῶν πόρων τῆς χώρας, ὅσον καὶ τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας.

Διὰ τοῦ δευτέρου Ν. Δ. καθιεροῦνται τὰ ἀποδεικτικὰ συναλλαγμάτων, ἅτινα ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος κατὰ

τὴν εἰς αὐτὴν πώλησιν ἐξαγωγικοῦ συναλλάγματος, διαπραγματεύονται ἐλευθέρως ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ ὑπὸ τῶν κομιστῶν τῶν πρὸς πώλησιν εἰς τοὺς εἰσαγωγεῖς, οἵτινες ὑποχρεοῦνται νὰ προσκομίζουσι τοιαῦτα ἀποδεικτικά πρὸς ἀκύρωσιν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος ὀνομαστικῆς ἀξίας ἴσης πρὸς τὸ χορηγούμενον εἰς αὐτοὺς εἰσαγωγικὸν συνάλλαγμα. Τὰ ἀποδεικτικά συναλλάγματος ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ πάσης ἄλλης περιπτώσεως ἀγοραπωλησίας συναλλάγματος: Τὸ σύστημα τῶν ἀποδεικτικῶν συναλλάγματος, οὗτινος ἡ ἐφαρμογὴ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ ἐν τῇ οὐσίᾳ πριμοδότησιν τῆς ἐξαγωγῆς εἰς βάρος τοῦ περιθωρίου κέρδους ὅπερ ἀπεικονίζον οἱ εἰσαγωγεῖς ἐκ τοῦ διαφορισμοῦ τῶν τιμῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει δὲ τὸ προσὸν τῆς εὐχεροῦς κατανομῆς τῆς *prime* εἰς τοὺς δικαιούχους καὶ ἰδίᾳ τὸ προσὸν τῆς ἐλαστικότητος καὶ τῆς συνεχοῦς ἀναπροσαρμογῆς τῆς τιμῆς τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ ἀποδεικτικῶν συναλλάγματος καθοριζομένης δι' ἐλευθέρως εἰς τὴν ἀγορὰν διαπραγματεύσεως. Τὰ μέχρι σήμερον ἀποτελέσματα τοῦ νόμου τούτου δικαιολογοῦν ἐν τινὶ μέτρῳ τὰς στηριχθείσας ἐπ' αὐτοῦ προβλέψεις, καθ' ὅσον ἔσχεν οὗτος ἀναμφισβητήτως εὐνοϊκὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐξαγωγῶν ἃς κατέστησεν ἐφικτὰς διὰ τῆς παρασχεθείσης πριμοδοτήσεως.

Πλὴν, διὰ νὰ λειτουργήσῃ τὸ σύστημα πλήρως, προϋποτίθεται ἅφ' ἑνὸς μὲν αὐστηρὸς ἔλεγχος τῶν τιμῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἵνα μὴ ἐπιπέσῃ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει ἡ πριμοδότησις ἐπὶ τῆς καταναλώσεως ἀνατρεπομένης τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἀνόδου τοῦ τιμαρίθμου αὐτῆς τῆς βάσεως τοῦ συστήματος, ἅφ' ἑτέρου δὲ ὁμαλὸν ρυθμὸν τῶν εἰσαγωγῶν, ἵνα τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀξία τῶν ἀποδεικτικῶν συναλλάγματος ρυθμίζεται ἀποκλειστικῶς ἐκ καθαρῶς οἰκονομικῶν αἰτίων, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζεται ἐξ οἱωνδήποτε λόγων κερδοσκοπίας. Ὅφειλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αἱ προθέσεις αὗται μερικῶς μόνον ἐπραγματοποιήθησαν μέχρι σήμερον, ὅλη δὲ ἡ προσπάθεια δέον νὰ τείνῃ εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῶν αἰτίων, ἅτινα ἐπηρεάζουσιν δυσμενῶς τὴν λειτουργίαν τοῦ συστήματος, ἀπαραιτήτου ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου. Γενικώτερον ἐξετάζοντες τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1947 παρατηροῦμεν, ὅτι, παρὰ τὴν ἑκτακτον, κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐνίσχουσιν τῶν ἐνεργητικῶν αὐτοῦ στοιχείων διὰ τῆς καταβολῆς 5 ἐκατ. λιρῶν ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Κυβερνήσεως, ἔναντι τῶν προκαταβολῶν τῆς Τραπεζῆς πρὸς τὰ βρεττανικὰ στρατεύματα, τὸ ὕψος τοῦ ἐνεργητικοῦ μειοῦται κατὰ 72 ἐκατομμ. δολλάρια, ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὕψος αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1946. Ὅφείλεται ἡ μείωσις αὕτη κυρίως εἰς τὴν μεί-

ωσιν τῆς παρασχεθείσης κατὰ τὸ ἔτος 1947 ἐξωτερικῆς βοηθείας, ἀνελθούσης κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μόνον εἰς 117 ἑκατομμ. δολλάρια, ἐξ ὧν 26,3 ἑκατομμ. δολλάρια προέρχονται ἐκ τοῦ ἀμερικανικοῦ προγράμματος βοηθείας καὶ δολλάρια 66,7 ἑκατομμ. ἐκ τοῦ ὑπολοίπου προγράμματος τῆς Οὔντρα ὡς καὶ τῆς μεταουνερρικῆς βοηθείας ἔναντι ἐξωτερικῆς βοηθείας κατὰ τὸ ἔτος 1946 ἀνελθούσης εἰς 224 ἑκατομμ. δολλάρια ἐξ ὧν 210 ἑκατομμ. δολλάρια ἀποτελοῦν τὴν βοήθειαν τῆς Οὔντρα. Τοιοῦτοτρόπως καίτοι αἱ εἰσαγωγαὶ κατὰ τὸ ἔτος 1947 μειοῦνται οὐσιωδῶς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς τοῦ ἔτους 1946, προκαλεσάσης τῆς μειώσεως ταύτης τὰς ἀναφερθείσας ἤδη δυσμενεῖς συνεπείας, ἡ οἰκονομία εἰσφέρει κατὰ τὸ ἔτος 1947 πρὸς κάλυψιν τοῦ παθητικοῦ τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν μείζονα ποσὰ ἢτοι δολλάρια 178,88 ἑκατομμύρια δι' εἰσαγωγὰς ἔναντι 126,6 ἑκατομμυρίων δολλαρίων διατεθέντων ἐκ πόρων τῆς οἰκονομίας διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος. Διὰ τὴν ἐπιτευχθῆ δὲ τοιαύτη ἐξαντλητικὴ διὰ τὴν συναλλαγματικὴν ἡμῶν θέσιν εἰσφορά, ὅχι μόνον διετέθη ὁλόκληρον τὸ ἀποκτηθὲν ἐκ πόρων τῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ συνάλλαγμα ἀνερχόμενον εἰς 127,3 ἑκατομμύρια, ἀλλ' ἐμειώθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο καὶ τὸ ἰσχνὸν εἰς συνάλλαγμα ἀπόθεμα τῆς Τραπεζῆς, κατὰ 23,8 ἑκατομμύρια δολλαρίων.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἀποκαλύπτει εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασιν τὸ ἐλληνικὸν πρόβλημα. Τὸ πρόβλημα τοῦτο καθίσταται ἔτι μᾶλλον ἀκανθώδες καὶ περίπλοκον ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Ἑλλάς ἀποτελεῖ σήμερον οὐσιαστικῶς χώραν ἐμπόλεμον, εἰς ἣν ὁ πλέον ἀνηλεὲς συμμοριακὸς ἀγὼν διασεῖει ἐκ θεμελίων ὁλόκληρον τὸ ἐλληνικὸν οἰκοδόμημα, καταστρέφει συστηματικῶς τὴν οἰκονομίαν καὶ καθιστᾷ ἀνέφικτον οἰανδῆποτε ἀνασυγκρότησιν.